

تحلیل جامعه‌شناختی موانع پیشگیری از وقوع حوادث شغلی و راهکارهای پیش‌رو

زهرا فرضی‌زاده^۱

چکیده

ایمنی و سلامت شغلی یکی از مؤلفه‌های مهم توسعه اجتماعی است. در اثر بروز حوادث و بیماری‌های شغلی، همواره تعدادی از انسان‌ها دچار از کارافتادگی یا فوت می‌شوند که با هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی بسیاری همراه است. هدف این پژوهش، بررسی موانع پیشگیری از وقوع حوادث شغلی و ارائه راهکارهایی برای تقویت پیشگیری است. در تحقیق حاضر با ۱۳ نفر از کارشناسان سازمان تأمین اجتماعی و اداره بازرسی کار در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مصاحبه‌های نیمه‌سازمان‌یافته عمیق انجام شد و برای تحلیل اطلاعات، روش تحلیل موضوعی مورد استفاده قرار گرفت. بر اساس یافته‌های پژوهش، موانع پیش‌رو برای رعایت مقررات حفاظت فنی و پیشگیری در ایران، نهادینه نشدن فرهنگ ایمنی کار در ایران؛ وجود خلأهای قانونی؛ بی‌توجهی رسانه‌های گروهی به فعالیت در زمینه پیشگیری؛ غفلت سازمان‌های مختلف برای ایفای نقش آموزشی، پیشگیرانه و نظارتی؛ و کیفیت همکاری سازمان‌های مرتبط در ارتقای ایمنی و بهداشت کار است.

واژگان کلیدی: حوادث شغلی، فرهنگ ایمنی، پیشگیری، آموزش، نظارت.

مقدمه

تا مدت‌ها دیدگاهی از توسعه غلبه داشت که توسعه را با معیارهایی مانند رشد تولید ملی، افزایش درآمد، صنعتی شدن، پیشرفت فناوری، مدرنیزه شدن و ... می‌سنجید. اما بعدها دیدگاه‌های جامع‌تری مطرح شد که در آن مؤلفه‌هایی مانند سلامت، آموزش، اشتغال، فقرزدایی، مشارکت، بهبود کیفیت زندگی و ... مورد توجه قرار گرفت. «مقوله‌هایی مانند آموزش، بهداشت، سلامت و ... نه تنها برای گذران زندگی شخصی مانند زندگی برخوردار از سلامتی، پیشگیری از بیماری‌ها و مرگ زودرس مهم است، بلکه به لحاظ مشارکت فعال‌تر و مؤثرتر در فعالیت‌های اقتصادی و سیاسی نیز اهمیت دارد» (سن، ۱۳۹۱: ۱۵۱).

۱. استادیار گروه توسعه و سیاست‌گذاری اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، FARZIZADE@UT.AC.IR
مقاله حاضر برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان «ارزشیابی خدمات تأمین اجتماعی در ایران؛ مورد مطالعه: بیمه حوادث حین کار» است که با حمایت مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی در سال‌های ۹۶-۱۳۹۷ انجام شده است.